

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมาย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายหลักคือ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตศึกษา 6 นอกจากนี้ได้สำรวจสภาพแวดล้อมทางบ้านโดยทั่วไปของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ตลอดจนเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางบ้านต่างกันด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2520 ของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองและอำเภออื่นอีก 1 อำเภอ ของแต่ละจังหวัดที่ถูกสุ่มเป็นตัวแทนของเขตศึกษา 6 จำนวน 243 คน

การเลือกตัวอย่างประชากรใช้วิธีการจับฉลากจังหวัดที่อยู่ในเขตศึกษา 6 มาเพียง 3 จังหวัด แล้วนำรายชื่อของโรงเรียนในจังหวัดทั้ง 3 มาจับฉลากอีก โดยแยกเป็นโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง และโรงเรียนในอำเภออื่น สุ่มมาจังหวัดละ 2 โรงเรียน 6 โรงเรียน ทำการสุ่มตัวอย่างประชากรมาโรงเรียนละ 40 - 42 คน โดยพยายามให้มีจำนวนนักเรียนหญิงและนักเรียนชายเท่า ๆ กัน ปรากฏว่าได้ตัวอย่างประชากรทั้งหมด 243 คน เป็นชาย 127 คน หญิง 116 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองส่วนหนึ่ง และคัดแปลงมาจากแบบสอบถามที่สร้างขึ้นในต่างประเทศอีกส่วนหนึ่ง ในแบบสอบถามนั้น ถามรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน ซึ่งประกอบไปด้วยชุดของคำถาม 3 ตอนด้วยกัน ตอนละ 28 ข้อ รวม 84 ข้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แยกออกเป็น 2 ตอนย่อย ๆ คือ

ตอนที่ 1 ก. เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะการอบรมเลี้ยงดู

ตอนที่ 1 ข. เป็นคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวและสภาพทั่ว ๆ ไปของครอบครัว

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพของที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในบริเวณที่อยู่อาศัยของนักเรียน

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการสอบถามนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองทุกโรงเรียน ในการแจกแบบสอบถามนั้นก่อนที่จะให้นักเรียนลงมือทำ ผู้วิจัยได้อธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ของวิธีการตอบ พร้อมทั้งเน้นให้นักเรียนทุกคนตอบแบบสอบถามอย่างอิสระโดยไม่ต้องกังวลว่าคำตอบของนักเรียนจะนำความเสียหายมาสู่ตัวนักเรียนเองหรือครอบครัว

สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น ผู้วิจัยได้ขอคัดลอกผลการสอบประจำภาคต้นจากสมุดประจำชั้นของห้องที่มีนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 1 ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามแต่ละฉบับ

ขั้นที่ 2 แยกนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้ววิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางบ้านรวมและสภาพแวดล้อมทางบ้านในแต่ละองค์ประกอบของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม

ขั้นที่ 3 แยกนักเรียนออกครั้งละ 2 กลุ่ม ตามคะแนนสภาพแวดล้อมทางบ้านรวมและคะแนนสภาพแวดล้อมในองค์ประกอบที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ แล้วเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเหล่านี้ โดยใช้ t-test

ขั้นที่ 4 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนสภาพแวดล้อมรวมทุกองค์ประกอบ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมทางบ้านในองค์ประกอบที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ ตามแบบ Pearson's Product moment correlation coefficient

ผลการวิจัย

1. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีสภาพแวดล้อมทางบ้านรวมอยู่ในระดับ 3.9 (ดี) และสภาพแวดล้อมในองค์ประกอบย่อย ๆ อยู่ในระดับ 3.8 ขึ้นไปจนถึง 4 (ค่อนข้างดี - ดี) ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีสภาพแวดล้อมทางบ้านรวมอยู่ในระดับ 3.55 (ค่อนข้างดี) มีสภาพแวดล้อมในองค์ประกอบย่อย ๆ อยู่ในระดับ 3.69 ขึ้นไปจนถึง 3.99 (ค่อนข้างดี - ดี)
2. นักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางบ้านต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำต่างก็มีสภาพแวดล้อมทางบ้านอยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางบ้านต่างกัน ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมทางบ้าน ก็ปรากฏว่าไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกเช่นกัน ซึ่งจะเห็นว่าผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

การที่ผลการวิจัยปรากฏออกมาเช่นนี้ ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมีเหตุผลเนื่องมาจาก

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักเรียนชั้น ม.ศ.3 ที่อยู่ในสวนภูมิภาค ซึ่งในสวนภูมิกานั้นไม่ว่าจะเป็นผู้ที่อยู่ในอำเภอเมืองหรืออำเภออื่นก็ตามจากการสำรวจแล้วพบว่า ลักษณะความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี เศรษฐกิจ การอบรมเลี้ยงดูบุตร ความสนใจ ทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยได้แบ่งนักเรียนกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มย่อย ๆ โดยถือเกณฑ์ตามคะแนนสภาพแวดล้อมทางบ้าน จึงทำให้สภาพแวดล้อมทางบ้านโดยทั่ว ๆ ไปของนักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มสภาพแวดล้อมทางบ้านดีและไม่ดีนั้น ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมในองประกอบที่ 3 ที่เกี่ยวกับสภาพของที่อยู่อาศัยเพื่อนบ้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี และสิ่งแวดลอมในบริเวณที่อยู่อาศัยด้วยแล้ว จะใกล้เคียงกันมาก ดังนั้นเมื่อนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมาเปรียบเทียบกันจึงปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังอยู่ในวัยรุ่น ซึ่งถือว่าเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อและวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงอันสำคัญในชีวิตในวัยนี้ เด็กไม่เพียงแต่จะเกี่ยวข้องกับพ่อแม่ผู้ปกครอง หรือบุคคลในครอบครัวเท่านั้น เด็กจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับสังคมและสิ่งแวดล้อมภายนอกมากขึ้น และสิ่งแวดล้อมภายนอกที่ถือว่ามีความสำคัญมากสำหรับเด็กวัยนี้ก็คือเพื่อน การที่เด็กสามารถมีเพื่อนได้มากได้รับการยอมรับในหมู่เพื่อนฝูงมากจะถือว่าเป็นความสำเร็จที่น่าภาคภูมิใจในชีวิต เพื่อนจะมีอิทธิพลมากต่อบุคลิกภาพ อุปนิสัย การวางตัวในสังคม การเลือกใจสิ่งของ ทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนกระทั่งการเล่าเรียน ซึ่งเด็กมักจะเอาอย่างเพื่อนในกลุ่มของตน ถ้าเด็กมีโอกาสได้คบเพื่อนที่ดี ชักจูงไปในทางที่ดี ก็นับว่าจะเป็นการช่วยวางรากฐานที่ดีสำหรับชีวิตของ

เด็กต่อไป ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กคนหนึ่งที่เกาะ ชักจูงไปในทางเสื่อมเสียก็จะทำให้ความประพฤติ นิสัยใจคอ การเล่าเรียนของเด็กพลอยตกต่ำไปด้วย เนื่องจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่มีโอกาสที่จะมาติดตามดูแลบุตรหลานของตนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการตัดสินใจเลือกคบเพื่อนหรือการเลือกเข้าสังคมจึงเป็นการตัดสินใจของเด็กเอง ซึ่งอาจจะเป็นการตัดสินใจที่ผิดหรือถูกก็ได้ กว่าพ่อแม่ผู้ปกครองจะรู้ก็เกือบจะสายหรือสายไปแล้ว ด้วยเหตุนี้เองจึงอาจกล่าวได้ว่าไม่เฉพาะสิ่งแวดลอมทางบ้านเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อผลการเรียนของเด็ก แต่ยังมีอิทธิพลจากอย่างอื่นที่น่าจะต้องคำนึงถึงอีกด้วย

3. อาจจะเนื่องมาจากแรงผลักดันที่เกิดขึ้นในตัวของเด็กเอง ตามหลักจิตวิทยานั้นพอจะสรุปได้ว่า เมื่อคนเราคองประสบกับสภาพการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา เขาจะต้องพยายามหาทางหลีกเลี่ยงจากเหตุการณ์อันนั้น หรือจะต้องหาทางออกอย่างอื่นเพื่อกลมกลืนสถานการณ์เช่นนั้นเสีย เช่น เคี้ยวฟันการที่เด็กบางคนต้องอยู่ในครอบครัวยุติปัญหา ไม่ว่าจะเป็ปัญหาในเรื่องความขัดแย้งของคนในครอบครัว สภาพบ้านแตกหรือปัญหาทางเศรษฐกิจก็ตาม ถือเป็นสภาพการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเกิดมีปมค้อยและเกิดความรู้สึกว่าเขาเองไม่เหมือนคนอื่น เด็กจะพยายามหาทางบิคับังหรือเอาชนะปมค้อยอันนี้ด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน ซึ่งบางวิธีก็ให้ผลดีและเป็นที่ยอมรับของสังคม แต่บางวิธีก็ให้ผลในทางตรงกันข้าม และอาจมีเด็กบางคนที่ยพยายามจะเอาชนะปมค้อยของตนให้ได้โดยพยายามมูมานะที่จะเรียนให้ดีที่สุด เพื่อที่จะมีโอกาสยกระดับของตนเองให้สูงขึ้น และให้พ้นจากสภาพที่เป็นอยู่ด้วยแรงผลักดันหรืออิทธิที่เกิขึ้นภายในจิตใจ เช่นนี้จึงทำให้เขาเกิดความพยายามและประสบความสำเร็จได้ในที่สุดเหมือนกัน ดังที่เราเคยพบว่าเด็กบางคนทางบ้านมีฐานะยากจน ครอบครัวยุติปัญหาแต่สามารถเรียนได้คะแนนดีเป็นต้น

ผู้วิจัยคิดว่าจากเหตุผลทั้ง 3 ประการดังกล่าวข้างต้นนี้คงจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผลการวิจัยปรากฏออกมาในลักษณะเช่นนี้ แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยก็ยังเชื่อว่าการที่นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีหรือไม่ดีนั้น น่าจะเนื่องมาจากองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน และองค์ประกอบแต่ละอย่างก็มีความสำคัญมากพอ ๆ กัน แล้วแต่ว่าจะแสดงความสำคัญออกมาในช่วงไหนเท่านั้น และทุกองค์ประกอบก็จะต้องมีความเกี่ยวพันและเป็นเหตุเป็นผล

แก่กันและกันในการที่จะไปมีอิทธิพลต่อผลการเรียนของนักเรียน จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีให้ความหมายว่าสภาพแวดล้อมทางบ้านจะไม่มีมีความสำคัญแต่อาจจะอยู่ในช่วงที่ยังมีองค์ประกอบอื่นที่แสดงความสำคัญออกมาเด่นชัดมากกว่า โดยมีสภาพแวดล้อมทางบ้านเป็นส่วนช่วยสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องหรือโดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กก็ควรจะยังให้ความสนใจแก่สภาพแวดล้อมทางบ้านอยู่ ไม่ควรละเลยโดยปล่อยให้เด็กให้เป็นหน้าที่ของครูหรือโรงเรียนเพียงฝ่ายเดียว ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ปล่อยให้เป็นที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น พร้อมทั้งข้าพเจ้ามีข้อเสนอแนะบางอย่างสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็กไว้ดังนี้คือ

ก. ข้อเสนอแนะสำหรับพ่อแม่และผู้ปกครอง

1. พ่อแม่ ผู้ปกครองควรให้ความสนใจใส่ดูแลบุตรหลานหรือเด็กในความปกครองของตนตามสมควร ควรให้อิสระและควบคุมบ้างในบางโอกาส
2. ควรให้ความสนับสนุนในเรื่องการศึกษาเล่าเรียนอย่างเต็มกำลังความสามารถ
3. ควรสร้างความเป็นกันเองให้เด็กเกิดความอบอุ่น ไว้วางใจและกล้าที่จะมาปรึกษาหารือหรือระบายความของคับใจได้
4. ควรพยายามช่วยกันจัดสภาพแวดล้อมทางบ้านทุกอย่างให้อยู่ในสภาพที่ดี เพื่อที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการเรียนของเด็กให้มากที่สุด
5. ควรให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนและหมั่นตรวจตราความประพฤติ ผลการเรียนของเด็กในความปกครองของตนอยู่เสมอ

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับครูอาจารย์

1. ควรให้ความเอาใจใส่ต่อเด็กอย่างทั่วถึง เพื่อที่จะได้ทราบว่าเด็กคนใดมีปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือบ้าง

2. ให้ความเป็นกันเองแก่เด็ก ทำให้เด็กเกิดความไว้วางใจและกล้าที่จะมาขอคำปรึกษาเมื่อประสบปัญหา

3. ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่เด็กที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ในขณะที่สอนก็ควรสอดแทรกความรู้ต่าง ๆ ที่คิดว่าจำเป็นและเป็นประโยชน์แก่เด็กเข้าไปด้วย

4. เมื่อพบเด็กที่กำลังมีปัญหา ควรหาทางช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน อาจจะแก้ไขด้วยตนเองหรือแจ้งให้ฝ่ายแนะแนวหรือผู้ปกครองทราบ

ค. ขอเสนอแนะสำหรับฝ่ายแนะแนว

1. ควรเปิดการให้บริการทางด้านการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างกว้างขวาง

2. นอกจากให้บริการด้านคำแนะนำปรึกษาแล้ว ถ้าเป็นไปได้ควรให้บริการที่จำเป็นอย่างอื่น ๆ อีก เช่น บริการสนเทศ บริการจัดวางตัวบุคคล บริการจัดหาทุนการศึกษาช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนดีและยากจน

3. ควรสอดส่องดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงว่านักเรียนคนใดกำลังประสบปัญหาบ้าง เพราะนักเรียนบางคนมีปัญหาแต่ไม่กล้ามาขอคำปรึกษา

4. ควรมีการติดต่อกับผู้ปกครองของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และมีการรายงานผลการเรียน ความประพฤติให้ทราบเป็นระยะ ๆ เชิญผู้ปกครองมาประชุมปรึกษาหารือในบางโอกาส

5. พยายามจัดสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนให้เป็นที่น่าสนใจ ดึงดูดใจและช่วยขอมเสริมบางสิ่งบางอย่างที่เด็กขาดจากที่บ้าน

6. พยายามหาโอกาสให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความสามารถของตนเอง ใ้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ หรือได้ร่วมรับผิดชอบงานต่าง ๆ ของโรงเรียนบ้าง ซึ่งจะทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าคุณค่าและเกิดมีความรับผิดชอบมากขึ้น

ง. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำการวิจัยต่อไป

✓ 1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้กลุ่มตัวอย่างให้กว้างกว่านี้ เช่น อาจจะทำ
ทั้งภาคหรือทั้งประเทศ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางบ้านนั้น นอก
จากจะใช้แบบสอบถามแล้วอาจจะใช้การสัมภาษณ์ ครัวช่วยด้วย

3. ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นพวกที่มีสภาพแวดล้อมทางบ้านดีและไม่ดี
นั้น อาจจะใช้วิธีอื่นที่นอกเหนือจากการแบ่งโดยให้ 25% สูง - 25% ต่ำ เช่น อาจ
จะแบ่งโดยกำหนดเกณฑ์ที่แน่นอนออกมาว่า ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยของสภาพแวดล้อมในระดับ
4 ขึ้นไปถือว่าอยู่ในกลุ่มที่มีสภาพแวดล้อมดี แต่ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 2 ลงมา
จะถือว่าอยู่ในกลุ่มที่มีสภาพแวดล้อมไม่ดี เป็นต้น

✓ 4. ควรเพิ่มตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมทางบ้านให้มากกว่านี้ เช่น เพิ่มตัว
แปรเกี่ยวกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ศาสนา ภาษาที่ใช้ อาชีพของผู้ปกครอง เป็นต้น

5. ควรทำการศึกษาว่าในบรรดาองค์ประกอบต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อมทาง
บ้านองค์ประกอบใดจะมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุด

6. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบว่าในแต่ละภาค ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบใดของสภาพแวดล้อมทางบ้านมากที่สุด

7. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กับสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนในแต่ละเขตการศึกษา

8. ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับตัวแปร
ด้านอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น ตัวแปรที่เกี่ยวกับตัวเด็กเอง
เกี่ยวกับโรงเรียน หรือเกี่ยวกับเพื่อน เป็นต้น